

**Nader ecologisch onderzoek
VBK Gors Vurige staart**

Auteur:	M.H.M. Groenewegen MSc en N. Wensink MSc
Opdrachtgever:	Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier
Datum:	16 oktober 2018
Collegiale toets:	Drs. W.P.J. Teunissen
Status rapport:	Definitief
Registratienummer:	201800232

Waterproef, laboratorium voor onderzoek van water en bodem

Dijkgraaf Poschlaan 6 – Postbus 43 – 1135 ZG Edam

T 0299 39 17 00 - F 0299 39 17 17 - info@waterproef.nl - waterproef.nl

Inhoud

1	Inleiding	2
1.1	Aanleiding	2
1.2	Onderzoeksopgave	2
2	Projectomschrijving	3
2.1	Ligging	3
2.2	Geplande werkzaamheden	3
3	Methode	4
3.1	Bronnenonderzoek	4
3.2	Veldbezoeken	4
3.3	Inventarisatie algemeen	5
3.4	Inventarisatie Rugstreeppad	5
3.5	Inventarisatie Vleermuizen	5
4	Resultaten	6
4.1	Rugstreeppad	6
4.2	Vleermuizen	6
4.3	Overige soorten	8
5	Effectbeoordeling en toetsing.....	10
5.1	Rugstreeppad	10
5.2	Vleermuizen	10
5.3	Ransuil	10
6	Conclusies & aanbevelingen	11
6.1	Samenvatting toetsing	11
6.2	Aanbevelingen vervolgtraject	11
7	Bronnen	12
	Kaartenbijlage	13

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (HHNK) wil 13 kilometer dijken verbeteren tussen Purmerend en Monnickendam in de Provincie Noord-Holland.

HHNK wil graag weten met welke beschermde soorten en gebieden ze rekening moet houden, zodat in lijn met de wet- en regelgeving voor natuur gewerkt kan worden. Naar aanleiding van voorgaand ecologisch onderzoek (Teunissen, 2018) is nader onderzoek nodig naar de volgende soorten en functies:

- Rugstreeppad: voortplantingswater in teensloten in agrarisch gebied;
- Vleermuizen: verblijf in bomen in IJpendam.

Om deze reden heeft HHNK opdracht gegeven aan Stichting Waterproef om nader onderzoek uit te voeren.

1.2 Onderzoekopgave

Het nader onderzoek heeft als doel om te beoordelen of het project leidt tot overtreding van verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming ten aanzien van de soort Rugstreeppad en de vleermuissoorten: Ruige dwergvleermuis, Rosse vleermuis en Gewone Grootoorvleermuis (box 1), om aanbevelingen te doen om rekening te houden met deze soorten en om te concluderen of er, met inachtneming van het treffen van voorgestelde maatregelen, sprake is van een ontheffingsplicht.

Box 1. Verbodsbepalingen Wet natuurbescherming ten aanzien van vleermuizen en Rugstreeppad.

Artikel 3.5

Lid 1. Het is verboden dieren opzettelijk te doden of te vangen.

Lid 2. Het is verboden dieren opzettelijk te verstoren.

Lid 3. Niet van toepassing.

Lid 4. Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen te beschadigen of te vernielen.

Lid 5. Niet van toepassing.

Het beoordelingskader voor overtreding van het verbod in lid 4 (verblijfplaatsen) is de laatste jaren in jurisprudentie over de voormalige Flora- en faunawet verhelderd. Onder verblijfplaatsen wordt verstaan: de onmisbare functionele leefomgeving (box 2) die nodig is om verblijven in hun huidige functie en omvang als zodanig te kunnen laten voortbestaan.

Box 2. Toelichting onmisbare functionele leefomgeving aanbeplanting voor vleermuizen.

Vleermuizen leven in een netwerk van verblijven, waarbij verblijven een functie kunnen hebben als kraam-, zomer-, paar- en/of winterverblijf voor één dier of een groep dieren (o.a. kolonie). Vleermuizen verplaatsen zich tussen verschillende verblijven en tussen verblijven en foerageergebieden.

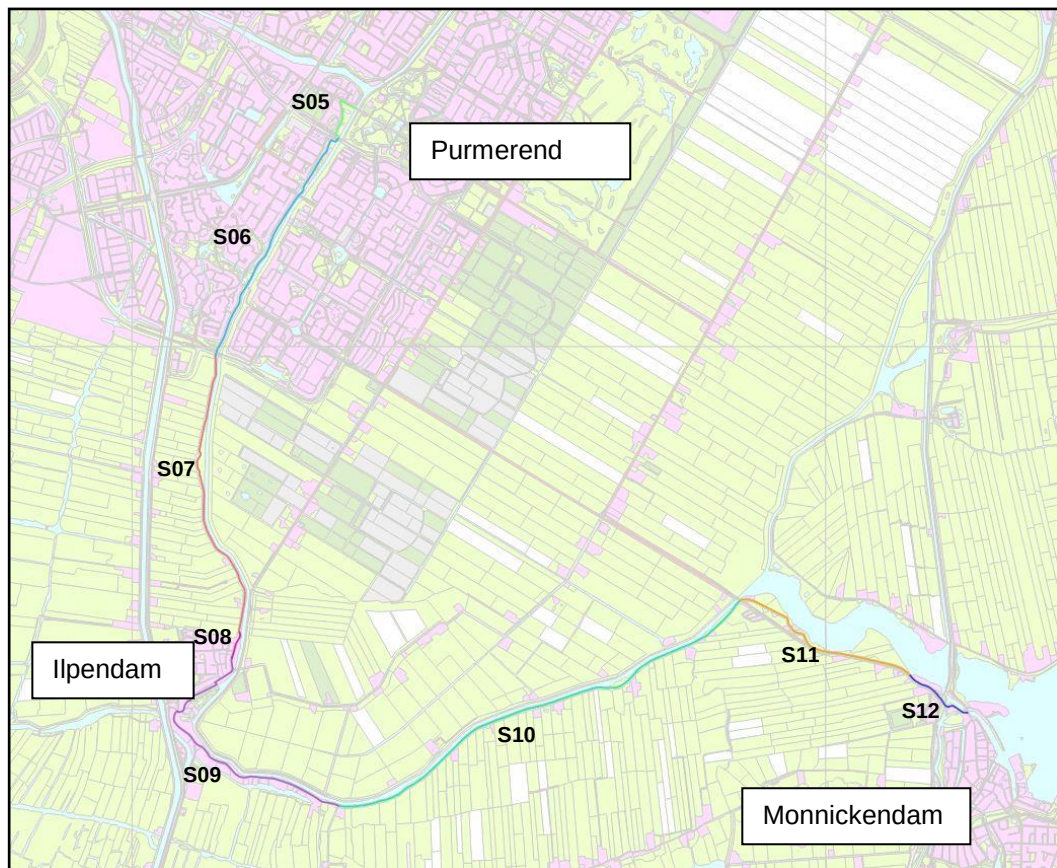
Foerageergebieden en vliegroutes zijn onmisbaar voor vleermuizen zodra het verlies van het foerageergebied of de vliegroute leidt tot een verminderd functioneren van verblijven. Met andere woorden: zodra de functie en omvang (aantal dieren) van een verblijf niet gewaarborgd kan worden.

2 Projectomschrijving

2.1 Ligging

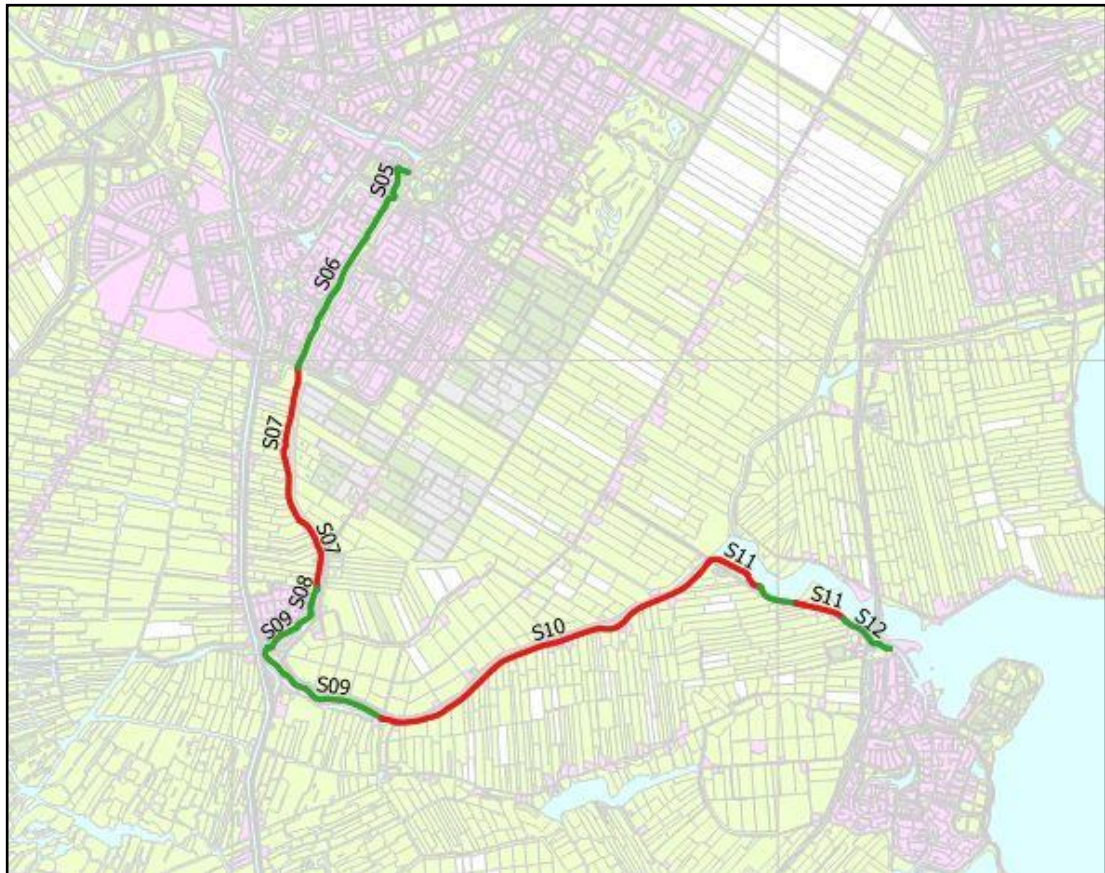
Het plangebied bestaat uit secties S05 t/m S12 tussen Purmerend en Monnickendam rond polder De Gors en polder De Vurige Staart in de Provincie Noord-Holland (Afbeelding 1). De secties hebben een gezamenlijke lengte van ongeveer 13 kilometer.

Afbeelding 1. Plangebied: secties S05 t/m S12.

2.2 Geplande werkzaamheden

HHNK wil de dijk verbeteren, waarbij bomen op de dijk gekapt en teensloten verlegd kunnen worden. De mogelijke werkzaamheden zijn omschreven in voorgaand ecologisch onderzoek: Natuurtoets (Teunissen, 2018). Secties met mogelijke teenslootverleggingen zijn opgenomen in Afbeelding 2.

Afbeelding 2. Delen waarbij mogelijk sprake is van teenslootverlegging (rood)

3 Methode

3.1 Bronnenonderzoek

Om de aanwezigheid van Rugstreeppad, Ruige dwergvleermuis, Rosse vleermuis en Gewone grootoorvleermuis in en nabij het plangebied in kaart te brengen is diverse literatuur geraadpleegd (hoofdstuk 7) en zijn gegevens uit de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFD 2008-2018) geraadpleegd.

3.2 Veldbezoeken

In totaal zijn 8 veldbezoeken uitgevoerd in de periode mei t/m augustus 2018 (Tabel 1).

Tabel 1. Kenmerken veldbezoeken.

Datum	Tijd	Weer	Wrrnmer*	Inventarisatie
9 mei 2018	00:00 – 1:30	15°C, 2 windstil, droog	TG	Rugstreeppad (kooractiviteit)
22 mei 2018	00:00 – 1:00	17°C, 4 Bft, droog	TG	Rugstreeppad (kooractiviteit)
25 mei 2018	21:45 – 23:45	25 °C, 4 Bft, droog	TG, NW	Vleermuisinventarisatie
19 juni 2018	13:45 – 16:30	20°C, 3 Bft, droog	TG, NW	Rugstreeppad (schepnet)
10 juli 2018	3:30 – 5:30	16°C, 2-3 Bft, droog	TG	Vleermuisinventarisatie
19 juli 2018	0:45 – 1:30	17°C, windstil, droog	TG	Rugstreeppad (kooractiviteit)
15 augustus 2018	00:00 – 2:00	20°C, windstil, droog	TG	Vleermuisinventarisatie
18 september 2018	21:30 – 23:30	17°C, windstil, droog	TG	Vleermuisinventarisatie

* Ecologisch deskundigen: TG = Thijs Groenewegen, NW = Niki Wensink.

3.3 Inventarisatie algemeen

Inventarisaties zijn uitgevoerd bij geschikte weeromstandigheden en door ecologisch deskundigen op het gebied van de te onderzoeken soorten. Waarnemingen van beschermde soorten zijn ingevoerd in de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF).

3.4 Inventarisatie Rugstreeppad

De inventarisatie heeft als doel om vast te stellen of Rugstreeppad in teensloten in het plangebied voortplant. De inventarisatie is uitgevoerd in lijn met het Kennisdocument Rugstreeppad (Bij12, 2017a). Hierbij zijn vier veldbezoeken uitgevoerd. In mei en juli is na zonsondergang en bij gunstige weersomstandigheden geluisterd naar kooractiviteit. In juni is overdag met een schepnet bemonsterd op larven.

3.5 Inventarisatie Vleermuizen

De inventarisatie heeft als doel om essentiële functies van een deel van het plangebied voor vleermuizen vast te stellen. De onderzoekslocatie is opgenomen in de kaartenbijlage. Binnen het onderzoeksgebied is gericht gezocht naar verblijven en essentieel leefgebied voor verblijven.

De inventarisatie is uitgevoerd in lijn met het Vleermuisprotocol 2017 (Vleermuisvakberaad, 2017). Hierbij is het plangebied met behulp van Batdetector (Pettersson D240x) onderzocht. Van moeilijk te determineren soorten zijn opnamen gemaakt m.b.v. een Echo Meter Touch 2 Pro en geanalyseerd met Batsound.

Van de waargenomen vleermuizen is beoordeeld hoe deze het plangebied gebruiken. De aanwezigheid van verblijven is vooral gebaseerd op in- en uitvliegende dieren, zwermen en baltsroep vanuit verblijven. De aanwezigheid van onmisbare functies in het plangebied is beoordeeld op basis van de aanwezigheid van verblijven binnen en buiten het plangebied, de aanwezigheid van aanzienlijke aantallen op specifieke momenten en in specifieke richting, de aanwezigheid van geschikte alternatieven in de omgeving van het plangebied en overige biotoopgebruik van aanwezige vleermuizen.

4 Resultaten

4.1 Rugstreeppad

4.1.1 Waarnemingen

Tijdens het luisteren naar kooractiviteit is Rugstreeppad gehoord in het plangebied en in polders nabij het plangebied (Afbeelding 3). Eenmaal is Rugstreeppad roepend in of nabij het plangebied waargenomen. Het betreft een eenmalige roep in een teensloot langs het plangebied. Door de weersomstandigheden (wind uit de polder ten westen van het plangebied) en eenmalige en korte waarneming is de exacte locatie onzeker. Tijdens de schepnetbe-monitoring is Rugstreeppad niet aangetroffen in het plangebied.

Afbeelding 3. Waarnemingen kooractiviteit Rugstreeppad. Zie kaartenbijlage voor een vergrote weergave.

4.1.2 Functiebeoordeling

Voortplanting van Rugstreeppad is niet vastgesteld in het plangebied. Voortplanting van Rugstreeppad wordt hierdoor uitgesloten in het plangebied.

In het plangebied zijn geen geschikte schuilgelegenheden aanwezig (Teunissen, 2018). Gebruik van het plangebied als landhabitat met verblijven wordt hierdoor uitgesloten.

4.2 Vleermuizen

4.2.1 Waarnemingen

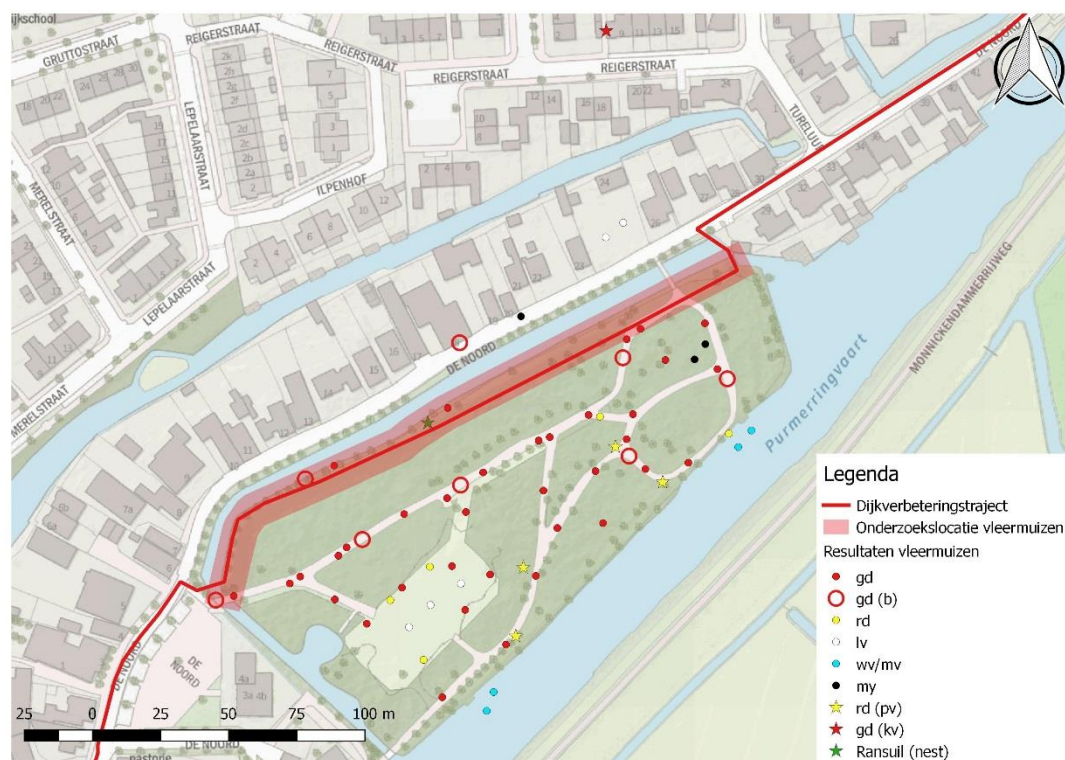
In en nabij het plangebied zijn gedurende de onderzoeksperiode vijf vleermuissoorten waargenomen (Tabel 2). Daarvan werden drie soorten regelmatig waargenomen: Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis en Laatvlieger. De overige soorten werden slechts eenmaal of zeer sporadisch waargenomen. De functiebeoordeling wordt nader toegelicht in onderstaande paragraaf.

Tabel 2 Waargenomen vleermuizen in het plangebied. Locaties zijn opgenomen in afbeelding 5. Waarnemingen buiten het plangebied zijn in grijs weergegeven. Lege cellen betreffen nulwaarnemingen

Soort*	Gedrag	Locatie	Minimale aantal	
			Kraamtijd	Paartijd
GD	Foerageren	Geheel plangebied	3	3
		Nabij plangebied	35	20
	Balts / sociale roep	Geheel plangebied		2
		Nabij plangebied		5
RD	Foerageren	Reigerstraat	10	
		Nabij plangebied	1	9
	Baltsroep uit verblijf	Nabij plangebied	1	4
LV	Foerageren	Nabij plangebied	5	1
WV/MV	Foerageren	Nabij plangebied	4	
MY	Foerageren	Nabij plangebied		3

* GD = Gewone dwergvleermuis, RD = Ruige dwergvleermuis, LV = Laatvlieger, WV/MV = Water-/Meervleermuis, MY = myoot (onbekend).

Afbeelding 4. Waarnemingen vleermuizen. NB. Stippen betreffen individuen. De waarnemingen van de 4 bezoeken zijn zoveel mogelijk geclusterd en gecombineerd. Zie kaartenbijlage voor een grote weergave.

4.2.2 Functiebeoordeling

Gewone dwergvleermuis

Verspreid in het plangebied zijn ongeveer 3 dieren foeragerend waargenomen. Het plangebied ligt naast een hoogwaardig foerageergebied dat in de kraamperiode door minimaal 35 dieren wordt bezocht. In de paarperiode zijn lagere dichtheden waargenomen. Het plangebied vormt geen essentieel onderdeel van het foerageergebied. Het kappen van de bomen in het plangebied, langs de rand van het park, leidt niet tot een verminderd functioneren van het foerageergebied.

Op 2 locaties in het plangebied is balts waargenomen. De baltsende dieren waren uitsluitend kortstondig en sporadisch aanwezig. Binding met de bomen in het plangebied is niet waargenomen. Nabij het plangebied zijn optimale verblijfsmogelijkheden aanwezig, zoals bebouwing.

Baltskwartieren van Gewone dwergvleermuis omvatten veelal een paarverblijf en een veelbezochte locatie door vrouwelijke dieren. Vanwege de ligging van een hoogwaardig foerageergebied direct naast het plangebied wordt aangenomen dat de baltsende dieren hun baltskwartieren hierop hebben gericht. Verblijf van de dieren in het plangebied wordt uitgesloten.

Op korte afstand van het plangebied is een kraamverblijf aangetroffen van Gewone dwergvleermuis. In de kraamperiode waren hier minimaal 10 dieren zwermend en invliegend aanwezig.

Ruige dwergvleermuis

In het plangebied is Ruige dwergvleermuis niet aangetroffen. Paarverblijven en foeragerende dieren zijn aangetroffen nabij het plangebied. De paarverblijven liggen langs de boezemvaart en als paarverblijf worden veelal vleermuiskasten gebruikt. Vanwege het ontbreken van waarnemingen van de soort in het plangebied wordt een essentiële functie van het plangebied voor de soort uitgesloten.

Laatvlieger

Laatvlieger is in de kraamperiode foeragerend aangetroffen nabij het plangebied. Het betreft een braakliggend terrein en een open grasveld. Het betreft ongeveer 5 dieren. In de paarperiode is Laatvlieger hier nog eenmaal waargenomen. Vanwege het ontbreken van waarnemingen van de soort in het plangebied wordt een essentiële functie van het plangebied voor de soort uitgesloten.

Water-/Meervleermuis

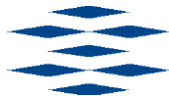
Langs de boezemvaart zijn enkele sporadisch aanwezige Water-/Meervleermuizen waargenomen. Door de sporadische aanwezigheid konden geen opnamen gemaakt worden en is verdere determinatie niet mogelijk.

Myoot (onbekend)

Nabij het plangebied is in de paarperiode een myoot waargenomen. Het betreft een lastig te determineren soort, mogelijk Watervleermuis of Baardvleermuis in besloten omgeving. De soort was uitsluitend tijdens 1 veldbezoek aanwezig en vertoonde uitsluitend foeragegedrag.

4.3 Overige soorten

Tijdens de vleermuisinventarisatie is een nest van Ransuil waargenomen. De locatie is opgenomen op Afbeelding 4 en Afbeelding 5. Tijdens het veldbezoek op 15 mei is hier een roepend jong waargenomen. Tijdens het veldbezoek op 10 juli is Ransuil op deze locatie en verspreid in het groengebied roepend waargenomen.

Afbeelding 5. Impressie situering nest Ransuil: ca. 6 meter vanaf de kruin.

5 Effectbeoordeling en toetsing

5.1 Rugstreeppad

Voortplanting, verblijf en de aanwezigheid van Rugstreeppad is uitgesloten in het plangebied. Hierdoor is er geen sprake van een dreigende overtreding van verbodsbepalingen op de soort, zoals het verwonden/doden van individuen of het beschadigen/verwijderen van voortplantingslocaties of verblijven.

5.2 Vleermuizen

In het plangebied zijn geen verblijven van vleermuizen aanwezig. Daarnaast vormt het plangebied geen essentieel leefgebied voor vleermuizen die buiten het plangebied verblijven. De functionaliteit van het plangebied voor aanwezige vleermuizen blijft behouden ondanks de uitvoering van het project. Hierdoor is er geen sprake van een dreigende overtreding van verbodsbepalingen op de soort, zoals het verwonden/doden van individuen of het beschadigen/verwijderen van voortplantingslocaties of verblijven.

5.3 Ransuil

Op één locatie in het plangebied is een broedlocatie van Ransuil aangetroffen. Op dit moment is niet bekend of de nestboom of hieraan grenzende bomen gekapt worden. Indien dit wel het geval is, gaat de broedlocatie verloren. Het beschadigen of verwijderen van broedlocaties van Ransuil is in strijd met verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming.

Bij het behoud van de nestboom en aangrenzende bomen kan overtreding van verbodsbepalingen voorkomen worden door het project uit te voeren buiten de kwetsbare broedperiode van Ransuil.

6 Conclusies & aanbevelingen

6.1 Samenvatting toetsing

Rugstreeppad en beschermde functies voor vleermuizen ontbreken in het plangebied. Hierdoor is er geen sprake van een dreigende overtreding van verbodsbepalingen voor deze soorten.

Tijdens de vleermuisinventarisatie is een broedlocatie van Ransuil aangetroffen. Voor het verwijderen van de nestboom en aangrenzende bomen is een ontheffing van de Wet natuurbescherming noodzakelijk.

6.2 Aanbevelingen vervolgtraject

Het project kan leiden tot overtreding van verbodsbepalingen m.b.t. Ransuil. Aanbevolen wordt om vast te stellen of hier daadwerkelijk sprake van is en zo ja, om ontheffing aan te vragen bij het bevoegd gezag: de provincie Noord-Holland.

Let bij een ontheffingprocedure op de volgende voorwaarden voor toekenning van een ontheffing:

1. Het project dient een bij Vogelrichtlijn genoemd belang:
 - a. O.a. Openbare veiligheid;
2. Alternatieve oplossingen met minder of geen schadelijke effecten op de beschermde soorten zijn niet mogelijk of aantoonbaar niet wenselijk;
 - a. Uitvoering van mitigerende maatregelen: plaatsen alternatieve broedgelegenheden;
 - b. Uitvoering buiten de kwetsbare voortplantingsperiode van Ransuil van maart t/m juli;
3. Het project leidt niet tot aantasting van de gunstige staat van instandhouding van de beschermde soorten.

7 Bronnen

- Baas, T., R. van 't Veer en E. Thomassen, 2008. *Soorten van het soortenbeleid 2007-2013 in de provincie Noord-Holland*. Landschap Noord-Holland.
- BIJ12. 2017a. *Kennisdocument Rugstreeppad – Bufo calamita*. Versie 1.0, juli 2017.
- BIJ12. 2017b. *Kennisdocument Gewone Dwergvleermuis – Pipistrellus pipistrellus*. Versie 1.0, juli 2017.
- BIJ12. 2017c. *Kennisdocument Ruige Dwergvleermuis – Pipistrellus nathusii*. Versie 1.0, juli 2017.
- Boerema, L & E.T. de Jong, 2016. *Wettensyllabus Wet natuurbescherming*. Berghauser Pont Academy, Amsterdam.
- Herder, J.E. (red.) 2010. *Atlas van de Noord-Hollandse amfibieën en reptielen*. Landschap Noord-Holland, Heiloo & Stichting Ravon, Nijmegen.
- Hoogeboom D.M., F. Visbeen, J. Wongergem, W. Ruitenbeek (red.) 2014. *Atlas van de Noord-Hollandse zoogdieren*. Landschap Noord-Holland, Heiloo & Noordhollandse Zoogdier Studiegroep (NOZOS), Alkmaar.
- Provincie Noord-Holland, 2016. *Besluit 62B van Provinciale Staten van Noord-Holland tot vaststelling van de Verordening vrijstellingen soorten Noord-Holland*.
- Teunissen, W.P.J., 2018. *Natuurtoets VBK Gors Vurige Staart*. Stichting Waterproef, Edam. Kenmerk 201700317v4
- Unie van Waterschappen, 2012. *Gedragscode Flora- en faunawet voor waterschappen*.
- Vleermuisvakberaad, 2017. Netwerk Groene Bureaus, Zoogdierverseniging en Gegevensautoriteit Natuur, *Vleermuisprotocol* 2017.

Websites

- <http://www.minez.nederlandsesoorten.nl/> (Soortendatabase EZ)
- <http://ndff-ecogrid.nl> (NDFF)
- <http://www.synbiosys.alterra.nl/> (Natura 2000, Ministerie van Economische Zaken)
- <http://www.vleermuis.net>
- <http://sovon.nl/> (seizoensvoorkomen vogels)
- [Kennisdocumenten Bij12](#)

Kaartenbijlage

